

Fio banka, a.s.

IČ 61858374, Praha 1, V Celnici 1028/10, PSČ 117 21,

zapsaná v obchodním rejstříku vedeném rejstříkovým soudem v Praze, spis. zn. B. 2704

Informace o investičních nástrojích, o ochraně investičních nástrojů a peněžních prostředků klienta a některé další informace týkající se obchodování s investičními nástroji

Investiční nástroje

1. Ve smyslu Zákona o podnikání na kapitálovém trhu se investičními nástroji rozumí:
  - a) investiční cenné papíry,
  - b) cenné papíry kolektivního investování,
  - c) nástroje, se kterými se obvykle obchoduje na peněžním trhu (nástroje peněžního trhu),
  - d) opce, futures, swapy, forwardy a jiné nástroje, jejichž hodnota se vztahuje ke kurzu nebo hodnotě cenných papírů, měnovým kurzům, úrokové míře nebo úrokovému výnosu, jakož i jiným derivátům, finančním indexům či finančním kvantitativně vyjádřeným ukazatelům, a ze kterých vyplývá právo na vypořádání v penězích nebo právo na dodání majetkové hodnoty, k níž se jejich hodnota vztahuje,
  - e) nástroje umožňující přenos úvěrového rizika,
  - f) finanční rozdílové smlouvy,
  - g) opce, futures, swapy, forwardy a jiné nástroje, jejichž hodnota se vztahuje ke komoditám a z nichž vyplývá právo na vypořádání v penězích nebo právo alespoň jedné strany zvolit, zda si přeje vypořádání v penězích, není-li využít tohoto práva odvislé od platební neschopnosti nebo jiné obdobné nemožnosti plnění,
  - h) opce, futures, swapy a jiné nástroje, jejichž hodnota se vztahuje ke komoditám a z nichž vyplývá právo na dodání této komodity, a se kterými se obchoduje na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie nebo v mnohostranném obchodním systému provozovaném osobou se sídlem v členském státě Evropské unie,
  - i) opce, futures, swapy, forwardy a jiné nástroje, jejichž hodnota se vztahuje ke komoditám a z nichž vyplývá právo na dodání této komodity, které nejsou uvedené v písmenu h), nejsou určené pro obchodní účely a mají znaky jiných derivátových investičních nástrojů; zejména jde o ty, které jsou zúčtovány a vypořádány prostřednictvím vypořádacího systému nebo je jejich součástí dohoda o výzvě k doplnění zajištění,
  - j) opce, futures, swapy, forwardy a jiné nástroje, jejichž hodnota se vztahuje ke klimatickým ukazatelům, přepravním tarifům, emisním povolenkám nebo míře inflace a dalším ekonomickým ukazatelům uveřejněným na úseku oficiální statistiky, a z nichž vyplývá právo na vypořádání v penězích nebo právo alespoň jedné strany zvolit, zda si přeje vypořádání v penězích, není-li využít tohoto práva odvislé od platební neschopnosti nebo jiné obdobné nemožnosti plnění,
  - k) nástroje, jejichž hodnota se vztahuje k majetkovým hodnotám, právům, závazkům, indexům nebo kvantitativně vyjádřeným ukazatelům, které nejsou uvedené v písmenu j), nejsou určené pro obchodní účely a mají znaky jiných derivátových investičních nástrojů; zejména jde o ty, které jsou obchodovány na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie nebo v mnohostranném obchodním systému provozovaném osobou se sídlem v členském státě Evropské unie, jsou zúčtovány a vypořádány prostřednictvím vypořádacího systému nebo je jejich součástí dohoda o výzvě k doplnění zajištění.
2. Investičními cennými papíry jsou cenné papíry, které jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu. Investičními cennými papíry jsou zejména akcie, dluhopisy, investiční certifikáty apod.
3. S investováním do investičních nástrojů je obecně spojeno **riziko ztráty z investice**, a to až do výše 100% investovaných prostředků. Toto riziko existuje **u všech druhů investičních nástrojů, do kterých mohou klienti obchodníka Fio banka, a.s.** (dále též jen „obchodník“) **investovat**. Zvláštní rizika jsou navíc spojena s investováním do derivátových investičních nástrojů, které jsou uvedeny v odst. 1, písm. d) až k) – podrobné informace jsou proto uvedeny v samostatné části „Rizika obchodů s deriváty“. V této souvislosti obchodník s cennými papíry doporučuje, aby klient obchodníkovi poskytl veškeré informace potřebné k posouzení vhodnosti požadované investiční služby a investičního nástroje pro konkrétního klienta, a to pravidelně tak, aby vždy disponoval aktuálními informacemi potřebnými pro takové posouzení. Aktuální informace klient poskytuje vyplněním Investičního dotazníku (jeho aktuálně používané verze), který je klientovi vždy k dispozici na stránkách www.e-broker.cz a na provozovnách Fio banka, a.s. Umožňuje-li to platná smlouva, je možno Investiční dotazník vyplnit též prostřednictvím dohodnutého komunikačního programu.
4. Fio banka, a.s. v současné době umožňuje svým klientům obchodovat jen s některými z výše uvedených druhů investičních nástrojů. Podrobné informace o charakteru vybraných druhů investičních nástrojů jsou uvedeny v části „Rizika obchodů s deriváty“. K jednotlivým dalším investičním nástrojům poskytuje Fio banka, a.s. následující stručné informace:
  - a) **Akcie** je cenný papír, se kterým jsou spojena práva akcionáře jako společníka akciové společnosti – podílet se v souladu s Obchodním zákoníkem a stanovami společnosti na jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti,
  - b) **Dluhopis** též **Obligace** je dluhový cenný papír představující závazek jeho emitenta vůči věřiteli, tj. majiteli dluhopisu. Jedná se o zastupitelný cenný papír, se kterým je spojeno právo na splacení dlužné částky, vyplacení stanovených výnosů a povinnost emitenta splnit veškeré závazky.
  - c) **Cenné papíry kolektivního investování** jsou cenné papíry, představující podíl jejich majitele na určitém portfoliu investičních nástrojů, se kterými mohou být spojena další práva dle prospektu emitenta. Mezi tyto cenné papíry se řadí zejména **Podílové listy** představující podíl na majetku podílového fondu, **Investiční certifikáty**, **ETF** (Exchange traded fund) a jiné obdobné cenné papíry představující podíl na majetku zahraničního investičního fondu nebo jiného subjektu kolektivního investování působícího na obdobných principech (např. Trust dle práva USA)
5. Peněžní prostředky, které zákazník poskytl společnosti Fio banka, a.s. za účelem poskytování investičních služeb, jakož i peněžní prostředky získané pro zákazníka Fio bankou, a.s. prodejem jeho investičních nástrojů, jsou uloženy na obchodním účtu vedeném společností Fio banka, a.s.

Vybrané informace týkající se obchodování na trzích v ČR

Vypořádací systém Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s.

Obchodník s cennými papíry Fio banka, a.s. je členem vypořádacího systému vedeného společností Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (dále jen „Centrální depozitář“), dceřinou společností Burzy cenných papírů Praha, a.s. (dále též jen: „BCPP, a.s.“). Centrální depozitář je od 7.7.2010 jediným subjektem, jež je dle zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu oprávněn vést evidenci zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů emitovaných v České republice, čímž navazuje na činnost Střediska cenných papírů (dále též jen: „SCP“). Centrální depozitář je dále oprávněn vést tzv. samostatnou evidenci investičních nástrojů, provádět vypořádání obchodů s cennými papíry, zprostředkovávat půjčky cenných papírů pro účastníky vypořádání, poskytovat služby související s úschovou a správou cenných papírů, řídit rizika plynoucí z vypořádání obchodů s cennými papíry včetně správy peněžních prostředků v záručních fondech, obstarávat splácení a vrácení cenných papírů pro emitenta, obstarávat výplatu výnosů z cenných papírů, vypořádat primární cenných papírů a provádět poradenskou a školicí činnost ve vztahu k vypořádávání obchodů s cennými papíry. Centrální depozitář zajišťuje též vypořádání obchodů s dalšími investičními nástroji, které jsou obchodovány na BCPP (futures kontrakty, certifikáty a warranty), a to včetně vypořádání práv, která jsou s danými investičními nástroji spojena (např. vyplacení likvidačního podílu při ukončení platnosti certifikátu, finanční vypořádání futures kontraktu v den jeho splatnosti apod.)

Centrální depozitář je založen na účastnickém principu. Účastníkem se může stát pouze osoba vymezená zákonem, mimo jiné obchodník s cennými papíry, banka, investiční společnost nebo organizátor regulovaného trhu. Účastník zřizuje u Centrálního depozitáře majetkové účty pro svoje zákazníky. Zákazník může následně na svůj účet u Centrálního depozitáře přistupovat jen prostřednictvím toho účastníka, který pro něho příslušný účet zřídil. Centrální depozitář vede též majetkové účty vzniklé převedením z bývalého SCP. Na účet vzniklý převedením z bývalého SCP může jeho majitel přistupovat pouze prostřednictvím účastníka Centrálního depozitáře, s nímž má smluvní vztah, tj. je jeho zákazníkem, a k němuž byl účet převeden. Účet nepřevedený k žádnému účastníkovi se nachází v tzv. nezařazené evidenci Centrálního depozitáře a do převedení k některému z účastníků k němu nelze přistupovat.

Centrální depozitář provádí vypořádání burzovních obchodů s cennými papíry a některých mimoburzovních transakcí (např. repo, buy and sell, apod.), a to i s cennými papíry, které nejsou přijaty k obchodování na BCPP, a.s. Vypořádání obchodů s cennými papíry zahrnuje dvě operace:

- převod peněžních prostředků,
- převod cenných papírů.

Proběhnou-li obě operace ve stanoveném časovém limitu v rámci vypořádacího procesu, hovoříme o modelu dodání cenných papírů proti jejich zaplacení, tzv. „delivery versus payment“. Některé převody mohou být prostřednictvím Centrálního depozitáře vypořádány formou bezúplatné

dodávky cenných papírů, tzv. „delivery free of payment“. U takovýchto transakcí je prostřednictvím Centrálního depozitáře realizováno pouze vypořádání majetkové - tj. dodání cenných papírů, peněžní vypořádání je provedeno mimo Centrální depozitář.

Vypořádání na straně cenných papírů představuje převedení cenných papírů od prodávajícího k nakupujícímu. Centrální depozitář vypořádává obchody se zaknihovanými i s listinnými cennými papíry.

Zahraniční investiční nástroje vedené v samostatné evidenci Centrálního depozitáře jsou uloženy v příslušných zahraničních evidencích (depozitářích). Centrální depozitář je pro tento účel napojen na mezinárodní systém pro vypořádání převodů investičních nástrojů ClearStream. Prostřednictvím ClearStream lze mimo jiné převádět zahraniční cenné papíry z majetkového účtu u Centrálního depozitáře na účet v Samostatné evidenci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. a naopak.

Listinné cenné papíry obchodované a převáděné mezi členy Centrálního depozitáře jsou uloženy u smluvního depozitáře Centrálního depozitáře. Centrální depozitář vede evidenci cenných papírů zde uložených na účtech jednotlivých členů - s rozlišením vlastních cenných papírů obchodníka registrovaných na vlastním účtu člena Centrálního depozitáře a cenných papírů jeho zákazníků registrovaných na účtech jednotlivých zákazníků. Způsob evidence listinných cenných papírů tedy plně odpovídá systému víceúrovňové evidence. Způsob víceúrovňové evidence se uplatňuje i při Centrálním depozitářem vedené evidenci zaknihovaných cenných papírů.

Ke dni vypořádání obchodu provádí Centrální depozitář převody z účtů prodávajících členů na účty nakupujících členů. Vypořádání je zahájeno okamžikem předání příkazů k převodům cenných papírů a je ukončeno obdržetím potvrzení o provedení zúčtování. V tomto období nesmí být vypořádání účastníkem systému nebo jinou osobou jednostranně odvoláno nebo znemožněno. V případě, že vypořádání nelze provést pro nedostatek cenných papírů na účtu převodce nebo nedostatek peněžních prostředků na účtu člena Centrálního depozitáře, dojde k tzv. **suspendaci** obchodu a jeho vypořádání je odloženo na následující den, kdy Centrální depozitář provádí vypořádání. Z pohledu té strany obchodu, na jejíž straně nastaly skutečnosti vedoucí k jeho suspendaci, se jedná o suspendaci zaviněnou. Z pohledu druhé strany obchodu se jedná o suspendaci nezaviněnou. **Fio banka, a.s. v této souvislosti upozorňuje svoje klienty, že při aktivním obchodování s cennými papíry na BCPP, kdy jsou prodávány doposud nevypořádané cenné papíry, se vystavují riziku vzniku vlastní zaviněné suspendace. Jedná se o případ, kdy prodej cenných papírů je suspendován pro nedostatek cenných papírů k vypořádání na účtu převodce z důvodu předcházející nezaviněné suspendace nákupu cenných papírů, kterým měly být prodávány cenné papíry získány. Každá zaviněná suspendace podléhá sankci dle platného sazebníku Centrálního depozitáře a Ceníku základních služeb Fio banka a.s.**

Vypořádací systém Samostatná evidence RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

Zahraniční emise přijaté k obchodování na trhu RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (dále též jen: „RMS“) jsou evidovány a vypořádávány v tzv. Samostatné evidenci RMS na oddělených účtech jednotlivých zákazníků. Vypořádání obchodů uskutečněných na trhu RMS probíhá v reálném čase.

Účet v samostatné evidenci je automaticky zřízen každému

registrovanému zákazníkovi RMS.

RMS je napojen na mezinárodní systém pro vypořádání převodů investičních nástrojů ClearStream. Prostřednictvím ClearStream lze převádět cenné papíry z účtu v Samostatné evidenci RMS na majetkový účet u Centrálního depozitáře a naopak.

Informace o vedení tzv. „sběrných účtů“ a rizicích spojených s tímto způsobem evidence

Sběrný účet je účet, který je veden třetí osobou na jméno obchodníka s cennými papíry, avšak je na něm evidován majetek zákazníků obchodníka. Sběrné účty mají sice pro zákazníky obchodníka z uživatelského hlediska nezanedbatelné výhody, s jejich použitím jsou však spojena i určitá zvýšená rizika, o nichž Vás dále informujeme.

Sběrné účty jsou často a běžně používány v zahraničí. Stejně tak i Fio banka, a.s. používá tento způsob evidence majetku zákazníků při obchodování v zahraničí. Důvodem je především to, že jednotliví zákazníci obchodníka by sami často nespĺnili podmínky pro otevření vlastního účtu u zahraničních subjektů. Právní vztah mezi zákazníkem a obchodníkem se vždy řídí českým právním řádem, vztah obchodníka a jeho zahraničních partnerů se řídí právním řádem příslušného zahraničního státu.

1) Obchodování v USA (netýká se derivátů)

Při obchodování s cennými papíry v USA prostřednictvím obchodníka s cennými papíry (v našem případě Fio banka, a.s.) jsou odpovědnostní vztahy mezi subjekty rozděleny do dvou oblastí: vůči zákazníkovi je odpovědný pouze obchodník, vůči obchodníkovi je pak odpovědný jeho zahraniční partner. Zahraničním partnerem Fio banka, a.s. je Pershing LLC (zahraniční obchodník a depozitář cenných papírů)

Majetek zákazníků obchodujících prostřednictvím Fio banka, a.s. na trzích v USA je evidován na sběrných účtech, které jsou vedeny pro obchodníka výše uvedeným partnerem.

V případě platební neschopnosti depozitáře, která je navíc velmi nepravděpodobná, je tento pojištěn, a to v dostatečné míře. Pershing LLC je členem Securities Investor Protection Corporation (SIPC®). Pojištění poskytované touto institucí se vztahuje na všechny klientské účty (tedy i sběrný účet obchodníka) ve výši 500.000 \$, z toho do výše 250.000 \$ jsou pojištěny finanční prostředky zákazníka. Pershing LLC je navíc nad rámec SIPC pojištěn prostřednictvím Lloyd's of London. Výše pojištění poskytované tímto subjektem činí pro cenné papíry 1.000.000.000 \$ (v úhrnné výši za všechny účty evidované Pershing LLC) a pro peněžní prostředky na účtu každého zákazníka 1.900.000 \$, maximálně však v úhrnné výši 1.000.000.000 \$. Obchodník by měl v případě, kdy by došlo ke zpronevěře svěřených prostředků depozitářem, nárok na náhradu z tohoto pojištění. V případě, že by se depozitář dostal do platební neschopnosti, avšak k žádnému trestnému činu by při tom nedošlo, byl by majetek zákazníků vedený na sběrných účtech vydán zpět obchodníkovi.

2) Obchodování v Německu (netýká se derivátů)

Při obchodování na trzích v Německu je majetek zákazníků evidován na sběrném účtu vedeném pro obchodníka. Obchodníkem v Německu je z titulu svého členství na Deutsche Börse - XETRA Fio banka, a.s.

Depozitářem obchodníka na německém trhu je HSBC Trinkaus & Burkhardt AG, německá pobočka přední světové banky HSBC.

V případě, že dojde k platební neschopnosti této zahraniční banky (bez spáchání trestného činu), budou obchodníkovi vráceny všechny investiční nástroje evidované na jeho účtu. Pojištění finančních prostředků a investičních nástrojů se řídí německým právním řádem, každý účet (tedy i sběrný účet obchodníka) je povinně pojištěn do výše 50.000.000 €.

I zde je vůči zákazníkovi odpovědný výhradně obchodník, nikoliv zahraniční subjekt.

3) Obchodování v Polsku (včetně derivátů)

V Polsku Fio banka, a.s. zprostředkovává obchody s cennými papíry na Gielda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) nebo též anglický název Warsaw Stock Exchange (WSE). Fio banka, a.s. je členem GPW a má na trh přímý přístup.

Majetek zákazníků je evidován na sběrném účtu vedeném u polského depozitáře - Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW), ke kterému má Fio banka, a.s. přístup prostřednictvím clearingového agenta - Bank Polska Kasa Opieki SA.

I zde je vůči zákazníkovi odpovědný výhradně obchodník, nikoliv zahraniční subjekt.

4) Obchodování v Maďarsku (netýká se derivátů)

V Maďarsku Fio banka, a.s. zprostředkovává obchody s cennými papíry na Budapešti Értéktőzsde (BÉT). Přístup na BÉT zajišťuje prostřednictvím zahraničního obchodníka Concorde Értékpapír Rt, který je jejím členem.

Majetek zákazníků je evidován na sběrném účtu vedeném u zahraničního obchodníka Concorde Értékpapír Rt.

I zde je vůči zákazníkovi odpovědný výhradně obchodník, nikoliv zahraniční subjekt.

5) Souhrnné informace ke sběrným účtům v zahraničí

Dividendy, úrokové platby, příp. další výnosy nabíhající zákazníkovi jsou připisovány na účet obchodníka, který tyto hodnoty následně připsuje na jím vedené účty svých zákazníků, kterým tyto prostředky z titulu vlastnictví příslušných investičních nástrojů náležejí.

Pokud se zákazník rozhodne pro výkon hlasovacích práv, přednostních práv či práva na úpis vztahujících se k jím vlastněným investičním nástrojům vystaví mu obchodník na požádání plnou moc k výkonu těchto práv.

Obchodník je povinen předávat zákazníkovi v dohodnutých termínech a dohodnutým způsobem zprávu o realizaci pokynů (uzavřených obchodech) a žádosti zákazníka. Bude-li si zákazník přebírat zprávu sám (přebírání výhradně elektronicky či osobně na pobočce), je povinnost obchodníka předat zprávu zákazníkovi splněna okamžikem, kdy je zpráva pro zákazníka k dispozici. Obchodník je však vždy povinen zaslat do 28.2. výpis z obchodního účtu k 31.12. předchozího roku. Obchodník je dále povinen předávat zákazníkovi v dohodnutých termínech a dohodnutým způsobem informace o podstatných obtížích při zpracování pokynu. Písemně předané zprávy nebo informace mají přednost před elektronicky předanými zprávami nebo informacemi. Pokud obchodník zjistí, že zprávy nebo informace byly chybné, provede příslušnou opravu.

UPOZORNĚNÍ:

Z vedení majetku více zákazníků na sběrném účtu v zahraničí mohou plynout i jistá zvýšená rizika. Jedná se např. o tyto skutečnosti: investiční nástroje jsou v zahraničí vedeny na účtu na jméno obchodníka a proto nelze zcela zaručit jejich bezpečnost v případě platební neschopnosti obchodníka; nelze zcela vyloučit, aby na zákazníka byly přeneseny důsledky porušení povinností jednat s odbornou péčí, kterého se obchodník dopustil ve vztahu k jinému zákazníkovi; v případě sběrného účtu nemusí být individuální nároky zákazníka jednoznačně identifikovatelné prostřednictvím certifikátů nebo jiných dokumentů nebo jiné elektronické evidence; v případě neurovnatelné ztráty po eventuálním selhání třetí osoby mohou zákazníci sdílet ztrátu společně, a to proporcionalně v závislosti na jejich podílu na sdruženém majetku.

6) Obchodování na zahraničních derivátových trzích

Majetek zákazníků je evidován na sběrném účtu vedeném pro Fio banku, a.s. V případě obchodování s futures kontrakty je zahraničním partnerem Fio banky, a.s. společnost Pinnacle Capital Futures LLC. -

zahraniční obchodník s futures kontrakty podléhající regulatorním autoritám Spojených států amerických - NFA (National Futures Association) a CFTC (Commodity Trading Futures Commission). Funkci depozitáře vykonává pro Fio banku, a.s. v souvislosti s obchodováním s futures kontrakty společnost Penson Futures. Účty, na kterých jsou zde investiční nástroje vedeny, podléhají státu, který není členským státem EU, a proto práva k investičním nástrojům se mohou v důsledku toho lišit

7) *Sběrné účty v České republice*

Obchodník dále upozorňuje zákazníky na rizika související s vedením investičních nástrojů na sběrných účtech u Centrálního depozitáře. Pokud jde o zákaznický majetek, který je veden na sběrném účtu na jméno obchodníka, jde samozřejmě o investiční nástroje, které jsou ve vlastnictví zákazníků, nikoliv obchodníka, a nespádají do majetkové podstaty obchodníka. Pokud se obchodník dostane do platební neschopnosti, budou investiční nástroje vedené na těchto účtech vydány zákazníkům. Dojde-li ke zpronevěře zákaznického majetku obchodníkem a nebo obchodník nebude schopen dostát svým závazkům, např. z důvodu úpadku smluvního partnera, a prostředky nebude možno zákazníkům vrátit, mají zákazníci nárok na náhradu z Garančního fondu obchodníků, a to ve výši 90 % jejich pohledávky vůči obchodníkovi, nejvýše se však vyplátí částka v korunách českých odpovídající 20.000,- EUR pro jednoho zákazníka u jednoho obchodníka s cennými papíry. Nárok na tuto náhradu však dle § 128 a následujících zákona o podnikání na kapitálovém trhu někteří zákazníci obchodníka nemají (např. institucionální investoři). Tato

náhrada z Garančního fondu obchodníků však nenáleží zákazníkům jiné osoby než obchodníka s cennými papíry.

Investiční nástroje evidované na sběrném účtu libovolného subjektu by se dle § 205 zák. č. 182/2006 Sb. neměly stát součástí konkursní podstaty. Tato skutečnost však zatím není praxí dostatečně potvrzena. V případě, že jsou investiční nástroje evidovány na sběrném účtu obchodníka s cennými papíry, je tato ochrana před zahrnutím do konkursní podstaty navíc výslovně stanovena zákonem, a to v § 132 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, a tudíž je ochrana majetku zákazníků na sběrných účtech obchodníka výraznější.

Alternativou k vedení majetku zákazníků na sběrném účtu obchodníka je vedení tohoto majetku na individuálních účtech jednotlivých zákazníků obvykle u depozitářů. Tento způsob vedení investičních nástrojů je samozřejmě mnohem nákladnější a často i těžko proveditelný (zde máme na mysli zejména požadavky zahraničních subjektů, které individuální zákazník splní velice těžko nebo vůbec). Zákazník má k tomuto účtu přímý přístup, nepotřebuje tedy k nakládání s majetkem na tomto účtu součinnost obchodníka. Rovněž není zákazník při tomto způsobu vedení majetku ohrožen platební neschopností obchodníka, neboť investiční nástroje zákazníka jsou vedeny depozitářem přímo na jeho jméno. Z tohoto pohledu je tento způsob evidence majetku bezpečnější, na druhou stranou je však pro zákazníka mnohem nákladnější. Další nevýhodou z pohledu zákazníka je v případě platební neschopnosti zahraničního depozitáře nutnost jednat přímo s tímto zahraničním subjektem, což bude pro zákazníka jistě náročnější než pro obchodníka.

Rizika spojená s investičními nástroji – obecné informace

S investičními nástroji a obchodováním s investičními nástroji jsou spojena četná rizika. V této části informačního dokumentu uvádíme přehled základních druhů rizik spojených s investičními nástroji, se kterými mají klienti možnost obchodovat prostřednictvím Fio banka, a.s. Zvýšená nebo specifická rizika spojená s určitými druhy investičních nástrojů a dále na zvýšená nebo specifická rizika spojená s obchodováním mimo standardní obchodní hodiny jsou jmenovitě uvedena v dalších částech tohoto informačního dokumentu.

Mezi obecná rizika spojená s obchodováním s investičními nástroji patří:

- a) **Tržní riziko (riziko volatility)** – Jedná se o riziko ztráty plynoucí ze změny tržních cen. Obecné tržní riziko je dáno nepříznivými podmínkami trhu jako celku, specifické tržní riziko je dáno možností nepříznivého vývoje konkrétního investičního nástroje.
- b) **Likviditní riziko** – Jedná se o riziko, v jehož důsledku investor nebude moci uzavřít svoji pozici v určitém investičním nástroji za tržní cenu (resp. za cenu blízkou tržní ceně), a to zejména z důvodu malého objemu trhu s daným investičním nástrojem. Důvodem může být i momentální panika na trhu daného investičního nástroje.
- c) **Měnové riziko** – Jedná se o riziko spojené s vývojem směnných kurzů, když investor vykazující portfolio v určité měně investuje do investičních nástrojů v jiné měně. V takovém případě investor nese kurzové riziko spojené s vývojem vzájemného směnného kurzu daných dvou měn. Měnové riziko lze ošetřit vhodnými měnovými produkty, které riziko přenášejí na jiný subjekt. Zavedením měny EUR dojde k zániku měnového rizika spojeného s vývojem kurzu příslušné zanikající měny vůči EUR.
- **Rizika spojená se selháním obchodního systému** – Obchodní systém, přes který jsou vkládány objednávky klientů, stejně jako systémové mechanismy organizátorů trhů mohou zaznamenat výpadky nebo být zcela vyřazeny z činnosti. V takovém případě

může klientovi hrozit zhoršení podmínek pro uzavření obchodu.

- **Operační rizika** – Před ztrátami z operačních rizik, které sám nezaviní, je klient chráněn standardním reklamačním postupem. Mezi operační rizika patří transakční riziko spojené s chybami vzniklými při provádění operací odpovědnými osobami, s jejichž začtením nebo s jejich vypořádáním, dále též riziko operačního řízení, které souvisí s nedostatečnou kontrolou osob odpovědných za řádné provedení obchodů a riziko systémů spojené s řádným a bezchybným přenosem údajů. V případě problémů na straně klienta, např. jeho softwarové nebo hardwarové vybavení, přístup k internetu apod., není možné přenášet z nich plynoucí riziko na jiné subjekty.
- **Riziko vypořádání** – Jde o riziko, že vypořádání obchodu se nezrealizuje podle dohodnutých podmínek (např. dohodnutý čas vypořádání). Důsledkem může být například to, že klient následně sám nebude schopen splnit svoje povinnosti týkající se následně uzavřeného obchodu, za což i může být příslušným trhem / vypořádacím systémem sankcionován. Příklad takového rizika je uveden v informacích o vypořádacím systému Centrálního depozitáře.
- **Riziko 100% ztráty vložených prostředků** – investování do investičních nástrojů je spojené s rizikem ztráty vložených prostředků, přičemž existuje i možnost ztráty 100% vložených prostředků. Zjednodušeně je možno tvrdit, že čím vyšší zisk lze očekávat, tím je investování do daného investičního nástroje spojeno s větším rizikem ztráty vložených prostředků. Při investování do některých druhů investičních nástrojů existuje i možnost ztráty převyšující hodnotu vložených prostředků

Rizika obchodů mimo řádnou dobu obchodování (týká se obchodování v USA)

Možnost obchodování mimo řádnou dobu obchodování má pro zákazníky obchodníka z uživatelského hlediska nezanedbatelné výhody, zákazníci zejména získávají dodatečnou dobu k obchodování a možnost operativněji reagovat na zveřejněné informace, které mohou mít vliv na vývoj kurzu. S využitím obchodování mimo řádnou dobu obchodování jsou však spojena i určitá zvýšená rizika, o nichž Vás dále informujeme. Mezi rizikové faktory spojené s obchodováním mimo řádnou dobu obchodování lze zejména zařadit:

- Riziko nižší likvidity. Likvidita je odrazem míry ochoty účastníků trhu nakupovat a prodávat cenné papíry. Likvidita je důležitá, protože s větší likviditou je pro investory snazší nakupovat nebo prodávat cenné papíry a v důsledku toho je pravděpodobnější, že investoři zaplatí nebo získají skutečnou tržní cenu za nakoupené nebo prodané cenné papíry. Při obchodování mimo řádnou dobu obchodování může být ve srovnání s řádnou dobou obchodování nižší likvidita. V důsledku toho může být váš příkaz proveden pouze částečně, nebo také neproveden vůbec. Navíc i pokyn k obchodování malého množství cenných papírů může způsobit výraznou změnu kurzu.
- Riziko vyšší volatility. Volatilita označuje změny ceny, ke kterým u cenných papírů při obchodování dochází. Obecně řečeno - čím větší je volatilita cenného papíru, tím větší jsou výkyvy ceny cenného papíru. Mimo řádnou dobu obchodování může být volatilita větší než v řádné době obchodování. V důsledku toho může být váš příkaz proveden pouze částečně, nebo neproveden vůbec.
- Riziko měnících se cen. Ceny cenných papírů obchodovaných mimo řádnou dobu obchodování nemusí odrážet ceny na konci doby obchodování nebo po otevření další den ráno. V důsledku toho může být cena, kterou získáte během obchodování mimo řádnou dobu

obchodování, nepříznivá ve srovnání s tou, kterou byste obdrželi během řádné doby obchodování.

- Riziko nepropojených trhů. V závislosti na systému obchodování mimo řádnou dobu obchodování nemusí ceny uvedené u konkrétního systému obchodování mimo řádnou dobu obchodování odrážet ceny v jiných současně fungujících systémech obchodování mimo řádnou dobu obchodování se stejnými cennými papíry. V důsledku toho může zákazník obdržet v jednom systému obchodování mimo řádnou dobu obchodování nevyhodnou cenu ve srovnání s tou, kterou by dostal v jiném systému obchodování mimo řádnou dobu obchodování.
- Riziko plynoucí z oznamování zpráv. Emitenti obvykle oznamují nové informace, které mohou ovlivnit cenu jejich cenných papírů, po řádné době obchodování. Podobně je tomu tak i u důležitých finančních informací, které jsou často oznamovány mimo řádnou dobu obchodování. U obchodování mimo řádnou dobu obchodování se mohou takovoto oznámení během obchodování objevit a v kombinaci s nižší likviditou a vyšší volatilitou to může mít přehnaný a neudržitelný dopad na cenu cenného papíru.

Riziko širších rozpětí. Rozpětí označuje rozdíl mezi cenou, za kterou byl cenný papír nakoupen, a cenou, za kterou je možno jej prodat. Nižší likvidita a vyšší volatilita při obchodování mimo řádnou dobu obchodování může způsobit širší rozpětí u konkrétního cenného papíru, než je obvyklé.

Rizika obchodů s deriváty

Obchodování s deriváty je spojeno s řadou rizik, které mohou v krajních případech vést ke ztrátám klientem vložených prostředků. Dříve než se klient rozhodne obchodovat s těmito druhy investičních nástrojů, měl by zvážit své znalosti a zkušenosti s obchodováním na kapitálových trzích, seznámit se se všemi relevantními riziky, s technikami a strategiemi obchodování s deriváty a rozhodnout pro něho akceptovatelnou míru rizika, zejména ve vztahu k případným finančním ztrátám. Fio banka, a.s. zejména upozorňuje na všeobecná rizika a aspekty obchodování s deriváty:

- Riziko 100% ztráty vložených prostředků**
Vzhledem k charakteru derivátů je zde oproti ostatním druhům aktiv vyšší riziko ztráty vložených prostředků. U warrantů (opčních kontraktů) je riziko ztráty až 100% vložených prostředků a u futures kontraktů dokonce možná i ztráta převyšující vložené prostředky.
- Tržní riziko**
Jedná se o riziko ztráty ze změn tržních cen. Obecné tržní riziko je dáno nepříznivými podmínkami trhu jako celku, specifické tržní riziko je dáno možností nepříznivého tržního vývoje konkrétního investičního nástroje.
- Dodatečný ztrátový potenciál z kolísání směnných kurzů – měnové riziko**
Jelikož se deriváty obchodují především v zahraničních měnách, vzniká pro klienta dodatečné riziko spojené s kolísáním měnových kurzů. Toto riziko je možné ošetřit odpovídajícími měnovými produkty, které přenášejí riziko na jiný subjekt.
- Úvěrové riziko**
Jedná se o riziko, že emitent se dostane do platební neschopnosti a nebude schopen dostát svým závazkům (certifikáty, forwardy).
- Riziko spojené se selháním obchodního systému**

Obchodní systém, přes který jsou vkládány objednávky klientů stejně tak jako systémové mechanismy burz mohou zaznamenat výpadky nebo být vyřazeny z činnosti. V takovém případě může klientovi hrozit zhoršení podmínek pro uzavření kontraktu, případně realizace zisku.

f) Operační rizika

Klient je chráněn před ztrátami z operačních rizik, které sám nezaviní, standardním reklamačním řízením. Mezi operační rizika patří transakční riziko spojené s chybami vzniklými při provádění operací zodpovědnými osobami, s jejich zaúčtováním nebo vypořádáním, dále pak riziko operačního řízení, které souvisí s nedostatečnou kontrolou osob zodpovědných za řádné provádění obchodů a riziko systémů spojené s korektním a bezchybným přenosem dat. V případě problémů stojících na straně klienta, např. jeho softwarové nebo hardwarové vybavení, přístup k internetu apod., není možné riziko z nich plynoucí přenášet na jiné subjekty.

g) Omezená možnost zajištění

Především u opčních kontraktů je prostor pro zajištění proti ztrátám omezen. Cena a podmínky zajištění jsou pro klienta neefektivní.

Uzavřením smluvního vztahu mezi obchodníkem a klientem, umožňujícím futures obchody a převzetím tohoto informačního dokumentu, klient potvrzuje, že byl obchodníkem seznámen s riziky plynoucími z obchodování s investičními nástroji, zvláště pak s riziky obchodování s deriváty, že těmto rizikům rozumí a je s nimi srozuměn.

Některá specifika týkající se obchodování s deriváty typu futures

Futures jsou standardizované pevné termínové kontrakty a aktivně se s nimi obchoduje na veřejných trzích. Obchody a podkladová aktiva mají striktně dané parametry, podkladovými aktivy jsou např. měna, komodita, úroková míra, akciový index. Pro otevření futures pozice je klient povinen převést obchodníkovi určitou obchodníkem či trhem stanovenou procentní část hodnoty obchodu – počáteční marži (initial margin). Tato počáteční marže slouží jako záruka k pokrytí případných rizik spojených se znehodnocením vnitřní hodnoty otevřeného futures kontraktu. Výše marže je obvykle přepočítávána, případně i nově stanovována, obchodníkem či příslušným trhem každý den a podle toho je po klientovi požadováno doplnění hodnoty marže (variation margin) na nově stanovenou hodnotu nebo je klientovi přebytečná část marže vrácena (tzv. denní zúčtování zisků a ztrát).

Fio banka, a.s. upozorňuje zejména na následující rizika spojená s futures kontrakty. Z povahy futures jako investičního nástroje vyplývá jejich výrazná rizikovitost ve vztahu k ostatním aktivům. Každý investor by se měl před otevřením pozice seznámit s klíčovými charakteristikami, které ovlivňují kurz futures. Jedná se především o:

- a) *Tržní, finanční a likvidní rizika spojená s futures kontrakty*
Jelikož hodnota počáteční marže je relativně nízká vzhledem k hodnotě futures kontraktu, podléhají otevřené pozice značnému „pákovému“ efektu. Relativně malý pohyb podkladového aktiva tak může mít nadproporciální vliv na prostředky složené u obchodníka na nákup kontraktu.
U méně likvidních kontraktů navíc s blížícím se datem expirace (skončení platnosti kontraktu) vzrůstá riziko z omezené likvidity kontraktu a tím i nevhodnějších cenových podmínek pro klienta při uzavření pozice.
- b) *Riziko vyplývající z vypořádání futures kontraktů*
Jednotlivé futures kontrakty mají různou formu vypořádání. Ve většině případů k vypořádání nedochází, neboť jsou pozice uzavřeny protiobchodem (kompenzací), nebo formou finančního vyrovnání (futures na akciové indexy), kdy probíhá pouze úhrada finančního rozdílu (zisku/ztráty). Pro klienta vzniká toto riziko pouze v případě včasného neuzavření pozice u malé části kontraktů s tzv. „fyzickým vypořádáním“ (povinnost odebrat podkladové aktivum a s tím spojené náklady).

Některá specifika týkající se obchodování s deriváty typu investiční certifikáty bez využití pákového efektu

Certifikáty jsou investiční nástroje, jejichž cena je závislá na hodnotě podkladového aktiva. Investor získává od emitenta certifikát, který je možné nechat si v budoucnu proplatit na základě pravidel definovaných v emisním prospektu. Investor v tomto případě kupuje certifikát za jeho tržní cenu a nenese tak žádné riziko ztráty dalších finančních prostředků. Typickým certifikátem bez využití pákového efektu jsou např. certifikáty na index obchodované na německém trhu Xetra.

Nejvýznamnější riziko investičního certifikátu spočívá v úvěrovém riziku emitenta certifikátu, tedy v jeho nedostání závazku jeho proplacení dle pravidel definovaných v emisním prospektu. Toto riziko je však minimální vzhledem k tomu, že tyto certifikáty emitují velké finanční domy a banky, jejichž schopnost splácet závazky je neustále sledována ze strany regulatorních orgánů.

Některá specifika týkající se obchodování s deriváty typu investiční certifikáty, především pak certifikátů využívající pákového efektu (někdy též turbo certifikáty)

Fio banka, a.s. upozorňuje zejména na následující rizika spojená s investičními certifikáty. Z povahy certifikátů jako investičního nástroje vyplývá jejich výrazná rizikovitost ve vztahu k ostatním aktivům. Narozdíl od běžného certifikátu je díky pákovému efektu výrazně vyšší riziko velké ztráty či velkého zisku. V některých případech investor podstupuje i vyšší riziko než je výše původně investované částky.

Každý investor by se měl před otevřením pozice seznámit s klíčovými charakteristikami, které ovlivňují kurz certifikátu. Jedná se především o:

Poměr odběru:

počet certifikátů, který je potřeba na získání jednotky podkladového aktiva

Management:

ten může být aktivní nebo pasivní; aktivní management znamená, že může být struktura podkladového aktiva od vydání do splatnosti certifikátu změněna.

Strike:

hodnota strike je u tzv. turbo certifikátů stěžejní pro určení jeho ocenění. Strike znamená stanovenou cenu podkladového aktiva jako parametr certifikátu na vzestup podkladového aktiva se kurz stanoví rozdílem mezi aktuální cenou a strike. U certifikátů na pokles podkladového aktiva se kurz stanoví odečtením aktuální ceny od strike.

Knock – out:

jedná se o cenu podkladového aktiva, které když dosáhne podkladové aktivum je certifikát bezcenný. Certifikát na vzestup se stane trvale bezcenným pokud cena podkladového aktiva trvale klesne pod nebo dosáhne úrovně knock-out bariéry. Certifikát na pokles podkladového aktiva se stane trvale bezcenným pokud cena podkladového aktiva vzroste nad nebo dosáhne úrovně knock-out bariéry.

Cap:

emitentem určená hranice, od které se majitel diskontovaného certifikátu již nepodílí na zisku ze stoupajícího kurzu podkladového aktiva. Cap souvisí s diskontem, platí čím větší je diskont, tím níže je postaven Cap.

Diskont:

diskont udává výši slevy kterou investor získává při vstupu do diskontovaného certifikátu v porovnání s přímou investicí do podkladového aktiva.

Gear:

určuje u certifikátů o kolik vzroste/klesne hodnota certifikátu, pokud se změní hodnota podkladového aktiva o 1%.

Některá specifika týkající se obchodování s opčními kontrakty využívajícími pákový efekt

Jako opční práva označujeme opce a warranty. Warranty se přes řadu shodných klíčových parametrů od opcí odlišují způsobem výpásání a také poměrem, který v případě warrantů může stanovit jejich počet potřebný k nákupu/prodeji jednotky podkladového aktiva. U opcí je tento poměr 1:1 a warrantů může nabývat například poměru 1:1, 1:10, 1:100 nebo 1:1000. Opce je vypsána na opční burze jakoukoli institucí, warrant je vypsán pouze emitentem, zpravidla bankou. V dalším textu tak budeme opční práva označovat jako opce, pokud to bude nutné, bude specifikováno zda se jedná o opci nebo warrant.

Opce představují práva nakoupit nebo prodat podkladové aktivum k určitému okamžiku v čase za předem stanovených podmínek. Hodnota opce závisí na výhodnosti využít práva v daný okamžik v čase při konkrétních podmínkách vývoje podkladového aktiva. Opce jsou obchodované OTC (over the counter - mimoburzově) i na opčních burzách (standardizace parametrů). Podkladovým aktivem mohou být komodity, akcie, indexy, měny, úrokové míry). Opce jsou nástroje umožňující širokou škálu obměn a možností, čímž je možné výrazně omezit riziko i dosáhnout zisků. Opce můžeme z hlediska přístupu rozlišit na tradiční (tyto opce jsou obvykle po uplynutí své platnosti vypořádány uplatněním práv s opcemi spojenými) a takzvané nekryté („investiční“) opce (tyto opce jsou po uplynutí doby splatnosti vypořádány finančně).

Fio banka, a.s. považuje za vhodné upozornit, že z povahy opčních kontraktů (warranty, opce - dále jen opce) jako investičního nástroje vyplývá jejich výrazná rizikovitost ve vztahu k ostatním aktivům. Každý investor by se měl před otevřením pozice seznámit s klíčovými charakteristikami, které ovlivňují kurz opce. Jedná se především o:

Strike price:

realizační cena – předem stanovená cena, za kterou má majitel právo nebo povinnost prodat podkladové aktivum; tato cena je klíčová pro určení kurzu opce.

Poměr odběru:

počet warrantů, který je potřeba na získání jednotky podkladového aktiva

Vnitřní hodnota:

rozdíl mezi aktuálním kurzem podkladového aktiva a strike price, upravený o poměr odběru (warranty); vnitřní hodnota obsahuje časovou hodnotu a může být nulová.

Časová hodnota:

je rovna rozdílu aktuálního kurzu opce a vnitřní hodnoty, časová hodnota klesá s blížící se dobou splatnosti opce, přičemž platí, že pokles časové hodnoty se dynamizuje s blížící se splatností. To má negativní vliv především na kurz opce, jejíž vnitřní hodnota je rovna nule.

Pákový efekt:

určuje o kolik vzroste/klesne teoretická hodnota opce pokud se změni hodnota podkladového aktiva o 1%. Změna teoretické hodnoty přitom nemusí být následována shodnou změnou kurzu opce!

Volatilita podkladového aktiva:

čím vyšší je volatilita (proporce cenových změn v čase k ceně podkladového aktiva) v čase, tím vyšší je hodnocení opce. Na kurz opce může mít velmi negativní vliv pokles volatility za nezměněných ostatních podmínek!

Spread:

jedná se o rozdíl mezi nákupním a prodejním kurzem opce, čím je nižší, tím výhodnější z pohledu investora může být vstup do pozice v opci klientem (pokud ostatní charakteristiky alternativního opce zůstávají stejné). Spread může dosahovat až několik desítek %!

a) Riziko cenových změn v souvislosti s časovou hodnotou a volatilitou podkladového aktiva

Kurz opce je ovlivněn řadou faktorů, ačkoli nemusí dojít ke změně ceny podkladového aktiva. Například se zkracující se dobou splatnosti opce klesá jeho časová hodnota (součást vnitřní hodnoty opce) a tedy kurz opce, ačkoli cena podkladového aktiva může být konstantní. Podobně s klesající volatilitou podkladového aktiva klesá vnitřní hodnota opce a tedy za jinak nezměněných podmínek klesá kurz opce. Nákup opce s aktuální vysokou volatilitou nebo opce těsně před splatností opce tedy zvyšuje celkovou rizikovost takové investice.

b) Likvidní riziko

Jedná se o riziko spojené s možným nepříznivým kurzovým vývojem díky nedostatečné likviditě v případě provedení objednávky. U warrantů je jejich emitovaný počet omezen. U opcí se s blížící se dobou expirace může snižovat likvidita tak, že pro klienta může být obtížné najít protistranu pro prodej své pozice.

c) Riziko pákového efektu

Jelikož kurz opce reaguje na změny kurzu podkladového aktiva nadproporcionálně, je zde vysoké riziko ztráty investovaného kapitálu v případě nepříznivého vývoje podkladového aktiva. Investice je tím

rizikovější, čím vyšší je pákový efekt, který je součástí charakteristik opce.

d) Riziko totální ztráty kapitálu investovaného do opce

Celková kupní cena opce může být ztracena v případě, že cena podkladového aktiva klesne pod realizační cenu opce (call opce) nebo naopak dosáhne hodnoty nad realizační cenou (put opce) v okamžiku splatnosti opce.

Pokud není opce vypořádána finančním vyrovnáním a v době splatnosti je nutné uplatnit práva s ním spojená, hrozí riziko ztráty investovaného kapitálu, jestliže nejsou práva včas uplatněna.

Datum splatnosti je klíčové z hlediska posouzení vstupu do pozice, ale také z hlediska vypořádání opce. Pokud je vypořádání nepeněžní, je nutné zadat příkaz k realizaci práv spojených s opcí.

Vzhledem k často výraznému rozdílu mezi nabídkou a poptávkou (spreadem), který může dosáhnout až desítek %, je nutné posoudit zda vstup do pozice za takových podmínek skutečně odpovídá investičnímu záměru.

Vzhledem k tomu, že transakční poplatky mohou tvořit vzhledem k objemu transakce vyšší podíl než tržní hodnota opce, je nutné vzít v úvahu případné transakční náklady spojené s vypořádáním práv opce.

Riziko emitenta derivátu:

Emitent podstupuje stejná rizika zmíněná ve všeobecných rizicích obchodování s deriváty. Navíc v případě, kde vystupuje jako věřitel, podstupuje úvěrového riziko, které může minimalizovat pouze důvěryhodností partnera obchodu.

U opčního kontraktu výstavce opčního kontraktu navíc kuvedeným rizikům podstupuje riziko ztráty vyplývající z převýšení fixní inkasované prémie náklady na dodržení práv spojených s kontraktem. Emitent navíc, pokud kontrakt není ukončen protiobchodem, musí v případě vůle majitele opčního kontraktu doručit nebo odebrat podkladové aktivum. V okamžiku, kdy emitent otevřením pozice vstupuje do dlouhé pozice (kupující opčního kontraktu do krátké pozice) je jeho riziko omezeno 100% ztrátou hodnoty podkladového aktiva. Jestliže emitent otevřením pozice vstoupil do krátké pozice (kupující opčního kontraktu do dlouhé pozice), je jeho riziko neomezené v souvislosti s neomezeným růstem hodnoty podkladového aktiva.

Informace o skutečnostech souvisejících s udělením plné moci k zastupování při obchodování s investičními nástroji

Pokud jste udělili nebo udělíte plnou moc ke svému zastupování při obchodování s cennými papíry, upozorňujeme Vás, že osoba, která Vás zastupuje při obchodování s cennými papíry na základě plné moci, činí úkony, které jsou z právního hlediska vždy posuzovány jako úkony učiněné přímo Vámi, tudíž pokud Vámi zmocněná osoba učiní krok, se

kterým nesouhlasíte, máte samozřejmě možnost domoci se náhrady případné škody na této osobě, nikoli však na obchodníkovi s cennými papíry. Navíc pokud není osoba, která Vás na základě plné moci zastupuje, licencovaným subjektem, není její povinnost jednat s odbornou péčí stanovena zákonem.

Narušování transparentnosti trhu

Manipulaci s trhem definuje § 126 zákona č.256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále též jen "ZPKT"). Manipulace s trhem je podle § 126 odst. 4 tohoto zákona zakázána a osobě manipulující s trhem hrozí pokuta až 20 mil Kč.

Manipulací s trhem se podle ZPKT rozumí jednání osoby, které může

- c) zkraslit představu účastníků kapitálového trhu o hodnotě, nabídce nebo poptávce investičního nástroje, nebo
- d) jiným způsobem zkraslit kurz investičního nástroje.

Manipulací s trhem podle ZPKT není

- a) pokyn k obchodu nebo uskutečnění obchodu, jestliže osoba podávající pokyn nebo osoba uskutečňující obchod prokáží, že mají řádný důvod k takovému pokynu nebo obchodu a tento pokyn nebo obchod je v souladu s tržními postupy obecně uznávanými na regulovaném trhu,
- b) jednání spočívající v rozšiřování nepravdivé, klamavé nebo zavádějící informace, o níž osoba, která ji rozšiřuje, nemůže vědět,

že je nepravdivá, klamavá nebo zavádějící,

- c) rozšiřování informace novinářem při výkonu novinářské profese, pokud novinář jedná v souladu s pravidly novinářské profese a v souvislosti s rozšiřováním informace nezíská přímo nebo nepřímo jakýkoliv prospěch nad rámec obvyklé odměny,
- d) rozšiřování informace osobou provádějící průzkum, který se týká trhu s investičními nástroji nebo emitentů, nebo osobou, která doporučuje investiční strategii, pokud je taková informace nebo takové doporučení šířeno veřejně přístupnými prostředky a pokud takové osoby postupují při těchto činnostech korektně a uveřejní současně svůj případný konflikt zájmů,
- e) jednání při zpětném odkupu vlastních finančních nástrojů nebo při cenové stabilizaci finančního nástroje za podmínek stanovených přímo použitelným právním předpisem Evropských společenství, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady o zneužívání trhu, nebo
- f) jednání České národní banky, centrální banky jiného členského státu

Evropské unie, Evropské centrální banky nebo jiné oprávněné osoby při uskutečňování měnové nebo devizové politiky nebo při správě veřejného dluhu.

Manipulace s trhem v zemích mimo Evropskou unii je regulována místními orgány, v USA je to například Securities and Exchange Commission.

Pokud má obchodník důvodné podezření, že v důsledku poskytnutí služby na základě pokynu může dojít k manipulaci s trhem, upozorní na tuto skutečnost zákazníka, požádá jej o vysvětlení účelu pokynu, popřípadě navrhne jiný způsob dosažení téhož účelu, který nenaruší průhlednost trhu. Pokud má obchodník i přes vysvětlení zákazníka důvodné podezření, že poskytnutím služby na základě pokynu může dojít k manipulaci s trhem, není povinen pokyn provést a vyrozumí o tom zákazníka způsobem stanoveným ve smlouvě.

Osoby, jejichž jednání může být tržní manipulací podle § 126 odst. 1 ZPKT, podléhají podle § 135 odst. 1 písm. v) státnímu dozoru, který vykonává Česká národní banka.

Za manipulaci s trhem lze podle § 164 a § 166 ZPKT uložit pokutu do výše 20 mil. Kč.

Podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu je odpovědný i zákazník obchodníka, který se takového manipulativního jednání dopustí. To ale nevyvazuje obchodníka z povinnosti chránit kapitálové trhy před manipulacemi ze strany svých klientů. Obchodník je povinen hlásit České národní bance důvodné podezření na tržní manipulaci (§ 126 odst. 5 ZPKT).

Některé zvláště závažné případy narušování transparentnosti trhu mohou dokonce naplňovat skutkovou podstatu trestného činu podvodu nebo zneužívání informací v obchodním styku.

Dle výše citovaných zákonů a vyhlášek je obchodník povinen narušování transparentnosti trhu předcházet. Proto má obchodník vytvořeny systémy pro identifikaci takovýchto operací a v případě podezření požaduje po zákazníkovi vysvětlení účelu operace či je oprávněn provedení služby (pokynu) odmítnout.

Dále budou uvedeny některé případy manipulace či narušování transparentnosti trhu, o kterých se domníváme, že se s nimi naši zákazníci mohou setkat. V případě, že zákazník má podezření, že někdo manipuluje cenou či jinak narušuje transparentnost trhu, měl by situaci konzultovat s našimi odborníky.

Případ I.

Typickým příkladem úkonů směřujících k manipulaci s kurzem cenného papíru je nákup cenného papíru za cenu lišící se od tržního kurzu a bezprostřední prodej takto získaných cenných papírů ihned po jejich nákupu. Tento postup může být, v dosti případech i bývá, zřetězen do více transakcí, kdy cena se dále vzdaluje od tržního kurzu. S tímto postupem aplikovaným přímými obchody na mimoburzovním veřejném trhu RM-S, jsme se mohli setkat u cenných papírů, u kterých docházelo k veřejné nabídce odkupu. Majitelé cenných papírů tak uměle zvyšovali povinné minimum ceny odkupu stanovené jako vážený průměr cen obchodů na veřejných trzích za posledních šest měsíců. S cenou však mohla manipulovat i osoba vyhláující veřejný odkup s cílem snížit cenu a sobě ušetřit prostředky vynaložené na odkup.

S prodáváním cenného papíru tam a zpět se můžeme setkat také v aukci. Tento postup uměle zvyšuje nebo snižuje kurz vyhlášovaný veřejným trhem. Je aplikovatelný především na emise s nízkou likviditou a těch je na českých kapitálových trzích bohužel většina.

U manipulací není podstatné zda z ní měla manipulující strana prospěch či zda byla jinému způsobena škoda. Podezřelým se jeví každé jednání, ze kterého není patrná jeho ekonomická podstata.

Případ II.

Dalším případem narušování transparentnosti trhu je umělé vytváření dojmu vyšší likvidity cenného papíru. Je nepodstatné zda při tomto dochází či nedochází ke změně kurzu. Většinou si několik majetkově nebo personálně propojených osob „přehazuje“ určité množství cenného papíru, a to i za cenu ztráty.

Tento dokument je účinný od 6.3.2012

Případ III.

K manipulaci s cenou nemusí docházet pouze uskutečňováním obchodů. Některé trhy při stanovení kurzu v situaci, kdy se neuskutečnění žádný obchod, berou v potaz i stav nabídky a poptávky. Uznáváme, že zákazník může mít jiný názor na teoreticky „správnou“ cenu akcie nebo dluhopisu než má trh. Zvláště u nelikvidních titulů je tato situace pravděpodobná. Není však možno, aby se zákazník rozhodl, že jeho cena je ta opravdu správná, a snažil se k ní trh dotlačit. Jako nepříjemné se jeví chování, kdy zákazník kříží svou nabídku se svou vlastní poptávkou. Například před koncem aukce na RMS podá nákupní pokyn s cenou nad horní hranici přípustného cenového pásma, kterým může reagovat na nabídku mimo pásmo. Tímto dojde ke zvýšení ceny na trhu. Další obchodní den, ve kterém se obchoduje ve zvýšeném přípustném cenovém pásmu, pak zákazník podá pokyn na prodej, ale s cenou která je nižší než v nákupním pokynu z předchozího dne.

Za manipulativní pokyny lze také například považovat pokyny bez limitní ceny (na RMS s cenou dispozicí II), které znějí na neobvykle malé množství kusů investičního nástroje. Tyto pokyny na nelikvidním trhu rychle stlačují / zvyšují kurz investičního nástroje a v případě obchodu je ekonomický přínos značně ovlivněn vyšší poplatků.

Tato jednání v celku postrádají logiku tvorby zisku a jejich jediným cílem je umělé pohyby kurzu.

Případ IV.

Jako zvláště nebezpečné je hodnoceno zneužívání neveřejných informací ke svému prospěchu. Škody z takového jednání obvykle dosahují značné výše a toto jednání je postihováno i podle trestního zákona.

Při tvorbě tohoto dokumentu byly použity vnitřní materiály obchodníka Fio banka, a.s. a materiály zveřejněné na internetových stránkách České národní banky

Pravidla dodržování transparentnosti akciového trhu v USA

Opatření směřující k zajištění transparentnosti trhu aplikuje rovněž Pershing, LLC, obchodník s cennými papíry a depozitář, prostřednictvím kterého Fio banka, a.s. přistupuje na akciový trh v USA. Pravidla stanovená obchodním partnerem Fio banky, a.s., stejně jako pravidla stanovená regulátorem trhu, je Fio banka, a.s. povinna bez výjimky dodržovat. Mezi regulační opatření patří zejména:

- Maximální počet cenných papírů v jednom pokynu:
  - 1.000.000 kusů pro cenné papíry s cenou rovnou nebo nižší 1 USD
  - 500.000 kusů pro cenné papíry s cenou větší než 1 USD
- Maximální objem jednoho pokynu:
  - 500.000 USD pro cenné papíry přijaté k obchodování na regulovaném trhu a OTC s cenou větší než 1 USD
  - 250.000 USD pro cenné papíry obchodované na trhu OTC s cenou rovnou nebo nižší 1 USD
- Odmítnut bude pokyn znějící na nákup nebo prodej více než 9.999 kusů cenného papíru, pokud by objem obchodu představoval více než 10% třicetidenního průměrného zobchodovaného objemu.
- Odchylka limitní ceny pokynů směřujících do Extended Hours může být maximálně 10 % od nejlepší nabídky resp. poptávky na trhu.
- Odchylka limitní ceny pokynů směřujících do hlavní obchodní fáze (15:30 – 22:00 SEČ) může být maximálně 5 % od nejlepší nabídky resp. poptávky na trhu. Toto omezení platí pro jednodenní i vícedenní pokyny. Neplatí pro pokyny typu stoploss.